

БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

✉ гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А
☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

ПРОЕКТОСТАНОВИЩЕ НА ЕФСА

**ПРЕОЦЕНКА НА ЕКСПОЗИЦИЯТА НА АСПАРТАМ (Е 951) КАТО
ХРАНИТЕЛНА ДОБАВКА**

(Резюме)

Панелът по хранителни добавки и източници на хранителни вещества към Европейския орган по безопасност на храните (EFSA), подготвя становище за цялостна оценка на риска от подсладителя аспартам и неговите разпадни продукти. Досега са правени оценки за безопасността на аспартам, но не е правена пълна оценка на риска.

Аспартамът (Е-951) е нискокалоричен подсладител, но е 200 пъти по-сладък от захарта. Експерти са установили, че допустимата дневна доза (ДДД) е 40 мг/кг. *Допустима дневна доза е количеството вещество, което хората могат да консумират ежедневно през целия си живот, без съществен риск за здравето.*

След задълбочени оценки относно безопасността му, аспартамът се използва в храни и като трапезен подсладител повече от 20 години.

В ЕС той е разрешен като хранителна добавка за подслаждане на различни храни и напитки, десерти, дъвки, кисело мляко, както и при производството на диетични храни и храни, предназначени за диабетици. Първата оценка за безопасността на аспартама в Европа е направена през 1984 г. от бившия научен комитет по храни към Европейската комисия. Следващите допълнителни оценки са направени през 1988, 1997 и 2002. От създаването на EFSA също са правени изследвания, свързани с безопасността на този подсладител, но към днешна дата не е извършена пълна оценка на риска.

Поради тази причина EFSA започва обществено допитване относно безопасността на изкуствения подсладител аспартам. Целта е да се направи пълна оценка на риска и за това EFSA ще се базира на предишни доклади за преоценки, както и на по-задълбочен преглед на научната литература, касаеща аспартам и неговите разпадни продукти, включително и нови изследвания върху хора.

Характерно за аспартама е, че бързо и напълно се хидролизира в стомашно-чревния тракт на метанол, фенилаланин и аспарагинова киселина. Аминокиселината фенилаланин сама по себе си е опасна преди всичко за хората, родени с малформацията фенилкетонурия, правеща невъзможно усвояването ѝ. За всички останали тя не представлява сериозен проблем.

Трябва да се отбележи, че при определяне на ДДД, експертите от Панела по хранителни добавки и източници на хранителни вещества са взели в предвид констатациите от дългосрочни проучвания свързани с токсичност и канцерогенност, проведени с опитни животни, както и възможните неблагоприятни ефекти на фенилаланина. За него е известно, че той е токсичен при високи нива на прием, по-специално при бременни жени. Според експертите средното завишаване на фениланиновите нива в кръвта може да доведе до трайна промяна в нивата на

невротрансмитерите. Те считат, че ако приема на аспартам дневно не надвишава 40 мг / кг това не би могло да доведе до пик на плазмената концентрация на фенилаланин в кръвта. Обсъжданията около фенилаланина са насочени до количествата, в които той влиза в кръвната плазма.

Основните въпроси са свързани с това дали бързото усвояване на аспартама и влизането на голямо количество фениланин в кръвта поражда рискове за здравето. Това е още една причина да сме внимателни при консумация на аспартам, като следим за количеството на приема му за ден.

Важно е да се отбележи, че за да се поддържат приемливи нивата на фенилаланина в кръвта трябва да се намали консумацията на храни богати на протеини като месо, риба, яйца, млечни продукти и ядки. От досега направените оценки за експозицията на аспартам не е установено, че се надвишава ДДД. Следователно няма причина да се преразглежда досега установеното ДДД от 40 мг/кг.

Изискването на ЕС е всички храни, които съдържат аспартам, задължително на етикета им да има обозначение "Съдържа източник на фенилаланин" с цел защита на потребителите, които са алергични към тази съставка.

Във връзка с общественото допитване за проектостановище ЕФСА е подготвил въпросник с цел да се подпомогнат и обяснят някои от основните концепции и първоначални заключения на проектостановището. Окончателно становище трябва да бъде прието до месец май тази година.

Проектостановище на ЕФСА за преоценката на аспартам (951) като хранителна добавка

14.01.2013

гл. експерт Надежда Сертова